

Evaluatie Sport in Beeld

Beleidsnota Sport 2008- 2012

Datum 24 januari 2013
Afdeling Maatschappelijke
 Ontwikkeling
Auteur M. Coenen

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doelstelling.....	3
1.3	Werkwijze	3
1.4	Leeswijzer	4
2	Resultaten.....	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Het op niveau brengen van de sportinfrastructuur.....	5
2.2.1	Wat waren de doelen?	5
2.2.2	Wat is het behaalde resultaat?	6
2.2.3	Wat heeft dit gekost?	10
2.3	Sportstimulering.....	12
2.3.1	Wat waren de doelen?	12
2.3.2	Wat is het behaalde resultaat?	13
2.3.3	Wat heeft dit gekost?	15
2.4	Vernieuwing en harmonisatie van tarieven binnensport en subsidies	16
2.4.1	Wat waren de doelen?	16
2.4.2	Wat is het behaalde resultaat?	16
2.4.3	Wat heeft dit gekost?	17
3	De balans opmaken.....	19
3.1	Inleiding.....	19
3.2	De sportsector anno 2012.....	19
3.3	Behaalde successen.....	21
3.4	Kanttekeningen.....	22
3.5	Conclusies en aanbevelingen	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2008 heeft de gemeenteraad ingestemd met de beleidsnota sport 'Sport in Beeld', waarin het sportbeleid voor de periode 2008-2012 is vastgelegd. Deze nota is toentertijd opgesteld na een interactief proces met de sportsector. Inmiddels is de nota vrijwel geheel uitgevoerd. Voor er wordt overgegaan tot het opstellen van nieuw beleid, dient het sportbeleid te worden geëvalueerd.

Algemene doelstellingen van dit sportbeleid waren: het bevorderen van de fysieke en psychische gezondheid van inwoners, het stimuleren van sociale kwaliteit en het versterken van het sportieve imago van de gemeente. De nota Sport in Beeld had daarnaast tot doel te komen tot een harmonisatie in het sportbeleid.

Drie aandachtsgebieden stonden centraal in de sportnota:

- Het op niveau brengen van de sportinfrastructuur;
- Sportstimulering;
- Vernieuwing en harmonisatie van tarieven en subsidies.

Voor deze drie aandachtsgebieden is bepaald welke resultaten zijn behaald. Daarnaast kijken we welk effect er is uitgegaan van het beleid door inzicht te geven hoe de sportsector er anno 2012 voorstaat. De resultaten van de evaluatie en eventuele aanbevelingen zullen deels worden meegenomen bij het opstellen van het nieuwe welzijnsbeleid.

1.2 Doelstelling

Doel is te komen tot een evaluatie van de sportnota Sport in Beeld en aanbevelingen te formuleren, die deels kunnen worden gebruikt voor het nieuwe welzijnsbeleid. Er zal antwoord worden gegeven op de volgende vragen:

- Welke resultaten heeft het sportbeleid opgeleverd?
- Hoe is de uitvoering van de nota verlopen?
- Welk effect is uitgegaan van het sportbeleid?
- Welke succes- en faalfactoren zijn te benoemen?
- Welke behoefte is er ten aanzien van sportbeleid richting de toekomst?

1.3 Werkwijze

Om te komen tot een evaluatie zijn gesprekken gevoerd met verschillende sleutelfiguren, die betrokken zijn bij het sportbeleid. HSI heeft daarnaast een inventarisatie uitgevoerd onder sportverenigingen, waarin enkele specifieke vragen zijn meegenomen. Deze inventarisatie is met HSI doorgesproken, waarbij in algemene zin conclusies zijn getrokken. Voor de evaluatie van het onderdeel

sportstimulering is gebruik gemaakt van de in 2011 uitgevoerde evaluatie van de BreedteSportImpuls en het BOS-project (Buurt, Onderwijs en Sport) en de in 2012 uitgevoerde evaluatie van de combinatiefuncties.

HSI heeft kennis kunnen nemen van de conceptevaluatie en is in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren. HSI staat achter de beschrijving van de resultaten in hoofdstuk twee. HSI werkt op dit moment aan een eigen visie, waarin zij aanbevelingen doet voor de toekomst. Deze visie kan worden gebruikt bij het opstellen van het nieuwe welzijnsbeleid.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 lichten we de gestelde doelen en behaalde resultaten van de beleidsnota Sport in Beeld verder toe. Ook laten we zien wat dit heeft gekost en hoe de kosten zijn gedekt. In hoofdstuk 3 maken we de balans op en sluiten af met aanbevelingen en conclusies.

2 Resultaten

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk lichten we de resultaten van de sportnota nader toe. Drie aandachtsgebieden stonden centraal in de sportnota:

- Het op niveau brengen van de sportinfrastructuur;
- Sportstimulering;
- Vernieuwing en harmonisatie van tarieven en subsidies.

We gaan steeds in op de vooraf gestelde doelen en de behaalde resultaten. Vervolgens geven we inzicht in de kosten en hoe deze kosten gedekt zijn.

2.2 Het op niveau brengen van de sportinfrastructuur

Het op niveau brengen van de sportinfrastructuur betekent dat er voldoende geschikte, veilige, bereikbare, goed onderhouden en betaalbare accommodaties in de gemeente aanwezig zijn en dat dit kwaliteitsniveau behouden blijft. De gemeente stelde zich in de sportnota ten doel het huidige aanbod in stand te houden en waar nodig af te stemmen op de veranderende vraag. De ambitie was dat alle sportaccommodaties binnen 4 jaar voldoen aan de NOC*NSF kwaliteitsnorm en goed worden onderhouden volgens de NEN 2767-1 conditienorm.

2.2.1 Wat waren de doelen?

De volgende doelen zijn geformuleerd:

- Invoeren nieuwe buitensportregeling: In de sportnota geeft de gemeente aan te streven naar een transparante financiering van de sportinfrastructuur en een grotere eigen verantwoordelijkheid van verenigingen. Om dit te bereiken, werd een nieuwe buitensportregeling geformuleerd. De nieuwe afspraken houden in dat de verantwoordelijkheid voor gebruik en onderhoud van de in eigendom zijnde binnensportaccommodaties (gymzalen en sporthallen) en velden (buitensportaccommodaties) bij de gemeente ligt. De verantwoordelijkheid voor gebruik, onderhoud en instandhouding van gebouwen (kleed/doucheruimtes en kantines) gaat naar de gebruikers.
- Op de sportcomplexen worden lokale stichtingen verantwoordelijk voor het onderhoud, het beheer en de vervanging van kleedaccommodaties. Concreet betekent dit dat door de vestiging van een opstalrecht de verantwoordelijkheid voor de zakelijke lasten en onderhoud, renovatie en nieuwbouw van gebouwen naar lokale stichtingen gaat. De grond onder het gebouw blijft eigendom van de gemeente en er wordt voor een periode van 50 jaar een opstalrecht gevestigd. De velden worden door de gemeente verhuurd aan deze stichting. De stichting geeft de velden en de kleedaccommodatie tegen betaling van een vergoeding in gebruik bij de vereniging. De vereniging krijgt van de gemeente een subsidie als bijdrage in de exploitatielasten van de door de stichting ter beschikking gestelde sportaccommodatie.

Het streven was, om waar mogelijk, een budgetneutrale harmonisatie toe te passen voor zowel de gemeente als alle sportverenigingen samen.

Verenigingen accepteren een stevige kostenstijging door in te stemmen met de uitvoering van de sportnota. Zij doen dit in ruil voor het zeker stellen van de aanleg van een kunstgrasveld. In de sportnota is vastgesteld dat bij vervangingen en nieuwe investeringen in velden voor hockey kunstgras de norm is en dat voetbal- en korfbalverenigingen recht hebben op 1 kunstgrasveld. In de sportnota is gesteld dat de uitbreidingsbehoefte aan sportvelden bij verenigingen zeven kunstgrasvelden bedraagt. In de sportnota zijn zeven verenigingen genoemd waarbij een kunstgrasveld aangelegd moest worden. Daarnaast wordt ook de vervanging van de topplaat van het kunstgrasveld van de Maarnse Hockey Club expliciet genoemd en zijn de budgetten voor deze investeringen opgenomen in de investeringsplanning.

De nieuwe buitensportregeling in de sportnota was niet van toepassing op de tennisverenigingen omdat hier een andere uitgangssituatie geldt. De meeste tennisverenigingen in onze gemeente zijn geprivatiseerd of ondergebracht bij particulieren. Ludenti uit Doorn, LTV uit Maarn en ATV uit Amerongen maken gebruik van een gemeentelijke sportaccommodatie. Het onderhoud wordt al door deze verenigingen zelf uitgevoerd. De sportnota geeft aan dat samen met de tennisverenigingen gekeken moet worden naar de mogelijkheden voor harmonisatie.

- **Onderzoek BTW:** De mogelijkheid om onder strikte voorwaarden BTW terug te kunnen vorderen van gedane en nieuwe investeringen diende, samen met HSI en sportverenigingen verder onderzocht te worden.
- **Hoenderdaal en zwembaden:** De gemeente draagt financieel bij aan de exploitatie van een aantal specifieke sportaccommodaties (Hoenderdaal, zwembad de Zwoer in Driebergen, zwembad Woestduin in Doorn en Bosbad Leersum). De gemeente streefde naar verdere verzelfstandiging van deze accommodaties en voert regelmatig overleg met management en bestuur

2.2.2 Wat is het behaalde resultaat?

Invoeren nieuwe buitensportregeling

Het invoeren van de nieuwe buitensportregeling is vrijwel afgerond. De volgende tabel geeft een overzicht van het behaalde resultaat met betrekking tot de nieuwe buitensportregeling, zoals is beschreven in de sportnota. Per sportpark worden vervolgens de bijzonderheden toegelicht.

<i>Dorp</i>	<i>Verenigingen</i>	<i>Resultaat</i>	<i>Gebouwen</i>
<i>Amerongen</i>			
	Hockeyclub de Haaskamp	Uitgevoerd	Renovatie
	Korfbalclub Hemur Enge	In uitvoering	In ontwikkeling
	DVSA Amerongen	In uitvoering	In ontwikkeling
<i>Doorn</i>			
	Doornse Hockeyclub	Uitgevoerd	Renovatie
	Korfbalclub Doorn	Uitgevoerd	Nieuwbouw
	DEV Doorn	Uitgevoerd	Nieuwbouw
<i>Driebergen</i>			
	Hockeyvereniging Shinty	Uitgevoerd	Renovatie
	FC Driebergen	In uitvoering	Plan voor nieuwbouw
	Dalto Korfbal	In uitvoering	Plan voor nieuwbouw
	Pink Panthers	In uitvoering	Geen noodzaak tot aanpak van clubgebouw
<i>Leersum</i>			
	HDS Leersum	Uitgevoerd	Geen noodzaak tot aanpak van clubgebouw
<i>Maarn</i>			
	Maarnse hockeyclub	Uitgevoerd	In ontwikkeling
	SVMM	Uitgevoerd	Renovatie

Tabel 2.1 Resultaat nieuwe buitensportregeling

Sportpark de Burgwal in Amerongen

Sportpark de Burgwal in Amerongen is de thuisbasis voor hockeyclub de Haaskamp, voetbalvereniging Door Vriendschap Samen Sterk Amerongen (DVSA), korfbalvereniging Hemur Enge en Tennisvereniging Amerongen (ATV).

Bij Hockeyclub de Haaskamp is de sportnota uitgevoerd. Er is een beheersstichting opgericht, Stichting Accommodatie Hockey Club de Haaskamp. Er liggen plannen klaar voor renovatie van het clubhuis.

DVSA en Hemur Enge zijn voornemens om samen een stichting op te richten, de Beheersstichting Sportaccommodaties de Burgwal.

Sportpark Tuilland in Doorn

Voor voetbalvereniging De Elf Vrienden (DEV) en korfbalclub Doorn (KC Doorn) is sportpark Tuilland hun thuisbasis.

DEV heeft een beheersstichting opgericht, Stichting Tuilland. Het kleed/clubgebouw van DEV was afgeschreven en dringend aan vervanging toe. Er is besloten om over te gaan tot totale nieuwbouw binnen de grenzen van het vigerende bestemmingsplan op een andere locatie op het park. Hiervoor moest ook gedeeltelijk vreemd vermogen aangetrokken worden en er is hiervoor een lening verstrekt van €310.000 door Stichting Waarborgfonds Sport waarvoor de gemeente voor de helft garant staat. Het nieuwe clubgebouw wordt ook gebruikt door Stichting Kinderopvang Driebergen-Doorn. Het nieuwe clubgebouw is in 2012 opgeleverd.

KC Doorn heeft een stichting opgericht, Stichting Sportief Korfbal Doorn. De kleed- en doucheaccommodatie van KC Doorn was afgeschreven en er is gekozen voor vervanging in eigen beheer op de huidige locatie en binnen de grenzen van het bestemmingsplan. Er is bewust voor gekozen om niet één gezamenlijk gebouw met DEV te realiseren. Hiervoor was eerder een business

case uitgewerkt. Deze business case veronderstelt inkomsten uit verhuur door dubbel gebruik voor buitenschoolse opvang en het aantrekken van vreemd vermogen. Stichting Sportief Korfbal Doorn wilde geen vreemd vermogen gebruiken en wil niet afhankelijk zijn van huurinkomsten van derden en koos voor nieuwbouw met behulp van veel eigen arbeidsinzet, het eigen vermogen en het beschikbaar budget van de gemeente. Het nieuwe clubgebouw is in oktober 2012 officieel geopend.

De Doornse Hockeyclub (DHC)

Bij DHC is de sportnota in 2009 uitgevoerd. DHC heeft een eigen beheerstichting, Stichting Beheer Hockeysport Utrechtse Heuvelrug. Het onderhoud aan de (kunstgras)velden komt, conform de sportnota, voor rekening van de gemeente en wordt in opdracht van de gemeente door de Stichting Beheer Hockeysport Utrechtse Heuvelrug uitgevoerd.

Driebergse Mixed Hockeyclub Shinty in Driebergen-Rijsenburg

Bij de D.M.H.C.Shinty is de sportnota uitgevoerd.. De Stichting Hockey Sport Shinty heeft de afgeschreven kleed- en wasaccommodatie laten renoveren. De velden, die in eigendom waren van Shinty zijn overgegaan naar de gemeente. Het onderhoud aan de (kunstgras)velden komt voor rekening van de gemeente, maar wordt in opdracht van de gemeente door de Stichting Hockey Sport Shinty uitgevoerd.

Sportpark de Woerd in Driebergen-Rijsenburg

Sportpark de Woerd wordt gebruikt door drie verenigingen, namelijk FC Driebergen, KC Dalto en Rugbyclub de Pink Panthers. Op sportpark de Woerd in Driebergen-Rijsenburg is gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoering van de sportnota. Voetbalvereniging Dalto en de Voetbalvereniging CDN zijn, met het oog op een efficiënter gebruik van het sportpark, samen gegaan in voetbalvereniging FC Driebergen. Inmiddels is er door FC Driebergen een stichting opgericht met de naam Stichting sportcentrum de Woerd. Ook korfbalvereniging Dalto heeft een stichting opgericht.

De gebouwen op sportpark de Woerd zijn aan vervanging toe. Stichtingen hebben samen gewerkt aan een plan voor de herinrichting. Voor de herinrichting van het sportpark is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Het nieuwe bestemmingsplan voor de Woerd is op 22 november 2012 vastgesteld door de raad en zal in 2013 naar verwachting onherroepelijk worden. Op dit moment loopt de vergunningaanvraag. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden, zal worden gestart met de bouw van een was- en kleedaccommodatie en twee nieuwe kantines, voor FC Driebergen en KC Dalto. Rugbyclub The Pink Panthers op sportpark de Woerd heeft voor de vaststelling van de sportnota pro actief en met behulp van veel eigen werkzaamheid de eigen accommodatie vervangen.

Voetbalvereniging Hoger Door Samenwerking (HDS)

De gemeente en Voetbalvereniging HDS hebben overeenstemming bereikt over de uitvoering van de sportnota. HDS heeft een eigen beheersstichting opgericht, Beheersstichting sportaccommodaties Utrechtse Heuvelrug. In 2005 is een nieuw kleed/clubgebouw neergezet door de voormalige gemeente Leersum. Het onderhoud aan de (kunstgras)velden komt, conform de sportnota, voor rekening van de gemeente en wordt in opdracht van de gemeente door de Beheersstichting sportaccommodaties Utrechtse Heuvelrug uitgevoerd.

Sportpark de Buurtsteeg

De gemeente heeft met de Maarnse Hockeyclub en SVMM de mogelijkheden tot gezamenlijke huisvesting op één locatie onderzocht. Uiteindelijk heeft SVMM er voor gekozen af te zien van gezamenlijke huisvesting.

SVVM

Bij SVVM is de sportnota uitgevoerd. SVVM heeft een beheersstichting opgericht, Stichting Beheer Continuïteit SVVM. Het clubgebouw zal worden gerenoveerd.

Maarnse Hockeyclub

Bij de Maarnse Hockeyclub is de sportnota uitgevoerd. Zij hebben recentelijk de Stichting Beheer Sport en Ambitie Utrechtse heuvelrug opgericht. Er zijn plannen in ontwikkeling om het clubgebouw aan te pakken.

De Maarnse Hockeyclub komt conform de criteria binnen de sportnota op dit moment net in aanmerking voor een tweede kunstgrasveld. Er is echter afgesproken dat begin 2014 getoetst zal worden of de Maarnse Hockeyclub nog steeds in aanmerking komt voor een tweede kunstgrasveld gezien de verwachte daling van het aantal kinderen in Maarn in de komende jaren. Indien er geen behoefte is aan deze capaciteit, zal geen tweede kunstgrasveld worden aangelegd in 2014.

Harmonisatie tennis

Het onderzoek naar de mogelijkheden voor harmonisatie van de tennisverenigingen is op dit moment nog niet afgerond. HSI is hier nauw bij betrokken. Uitgangspunt vanuit de gemeente hierbij is dat dit budgetneutraal verloopt. Het lijkt niet eenvoudig om hier uit te komen, vanwege de ongelijke uitgangssituaties van de verenigingen (wel of geen geprivatiseerde accommodaties).

Kwaliteitsimpuls gebouwen en velden

Om te kunnen voldoen aan de afspraken met verenigingen en te voldoen aan de NOC&NSF kwaliteitsnorm heeft de gemeente achterstallig onderhoud uitgevoerd en een kwaliteitsimpuls uitgevoerd ten aanzien van de gebouwen en velden. De werkzaamheden zijn deels meegenomen in het reguliere werkzaamheden. Het werk is inmiddels afgerond.

De gemeente is ook, om te kunnen voldoen aan de afspraken met verenigingen, gestart met de aanleg van zeven kunstgrasvelden. Deze aanleg is in zijn geheel aanbesteed en zal de komende periode worden uitgevoerd.

Onderzoek BTW

Het onderzoek naar de mogelijkheden voor terugvorderen van BTW door Stichtingen is afgerond, met een positief resultaat. Het is mogelijk om dit zo te doen. [Bij het gelegenheid geven tot sporten is het mogelijk om de BTW over investeringen en de BTW over uitgaven in de exploitatie onder bepaalde voorwaarden terug te krijgen van de Belastingdienst.](#) Voor een aantal stichtingen is deze mogelijkheid al realiteit, voor een aantal stichtingen wordt [momenteel overleg gevoerd met de Belastingdienst om te komen tot nadere afspraken met betrekking tot de BTW.](#)

Hoenderdaal en zwembaden

De afgelopen beleidsperiode is voor Hoenderdaal gestreefd naar vermindering van de gemeentelijke bijdrage. Besloten is dat deze bijdrage met 10% wordt afgebouwd in een tijdsbestek van drie jaar. De afbouw is begonnen in 2013 en loopt op naar 2015 tot een bedrag van €18.331,00.

De twee bestaande binnenbaden, de Zwoer en Woestduin zullen naar verwachting de deuren op termijn gaan sluiten. In dit kader zijn afspraken gemaakt met Laco Nederland voor de periode tot 1-9-2017. De exploitatie van zwembad de Zwoer is overgedragen aan Laco Nederland voor de periode tot 1-9-2017. Ook zwembad Woestduin wordt geëxploiteerd door Laco en de erfpachtovereenkomst loopt per 1-9-2017 af.

Er is onderzoek gedaan naar de toekomst van de zwemvoorzieningen in de gemeente. Uitkomst van dit onderzoek is dat de gemeente gaat voor nieuwbouw op één nieuwe locatie. Locatie Revius is als potentieel meest geschikte locatie door de gemeenteraad aangewezen. Het openlucht Bosbad in Leersum blijft behouden. Het nieuwe zwembad krijgt in beginsel het profiel omnibad.

In de kerntakendiscussie is flink gesneden in het beschikbare budget voor exploitatie van het nieuwe zwembad vanaf 2018. De bezuinigingsopgave uit de kerntakendiscussie is €250.000. Vervolgonderzoek zal nodig zijn om te onderzoeken of de gestelde ambities onder deze voorwaarden nog steeds haalbaar zijn, bijvoorbeeld door meer betrokkenheid van de markt of dat het programma van eisen moet worden aangepast.

2.2.3 Wat heeft dit gekost?

Nieuwe buitensportregeling

Het is gelukt om de nieuwe buitensportregeling uit te voeren binnen de vooraf gestelde financiële kaders. Voor een aantal verenigingen is dit financieel anders verlopen dan gepland:

- Per saldo zal er aan DVSA in Amerongen minder uitgekeerd worden dan geraamd. Bij de berekening in de sportnota is geen rekening gehouden met een al gedane grootschalige renovatie aan de gebouwen
- Hockeyclub Doorn kreeg een bijdrage voor een maatwerkoplossing.
- Hockeyclub Shinty kreeg een bijdrage voor de overname van de kunstgrasvelden door de gemeente.
- Hockeyclub de Haaskamp kreeg een bijdrage omdat het gebouw ouder is dan waarmee in de nota rekening is gehouden.
- Voor korfbalclub Hemur Enge is rekening gehouden met een bijdrage omdat bij de twee extra kleedkamers een verkeerde afschrijvingstermijn is gehanteerd.
- Hockeyclub Maarn kreeg een bijdrage omdat in de sportnota twee kleedkamers vergeten zijn.
- Voor Dalto korfbal is rekening gehouden met een bijdrage van €126.050 vanwege extra kleedkamers (vanwege niet doorgaan eigen hal)

Het voordeel van DVSA is ingezet om andere knelpunten op te lossen. Er resteert nog een batig saldo van €26.497,70. De volgende tabel geeft hiervan een overzicht.

	Begroting	Uitbetaald	Nog te betalen	Mutaties ten opzichte van begroting
Amerongen				
Hockeyclub de Haaskamp	€ 44.625,00	€ 44.625,00		€ -
Hockeyclub de Haaskamp extra	€ -	€ 53.550,00		€ 53.550,00-
Hemur Enge	€ 148.245,00		€ 148.245,00	€ -
Hemur Enge extra	€ -		€ 13.120,00	€ 13.120,00-
DVSA	€ 101.522,00		€ 101.522,00	€ -
Doorn				
Doornse Hockeyclub	€ 145.775,00	€ 145.775,00		€ -
Doornse Hockeyclub extra	€ -	€ 17.755,30		€ 17.755,30-
Korfbalclub Doorn	€ 165.315,00	€ 165.315,00		€ -
DEV	€ 270.725,00	€ 270.725,00		€ -
Driebergen				
Hockeyvereniging Shinty	€ 208.250,00	€ 210.000,00		€ 1.750,00-
Hockeyvereniging Shinty extra	€ -	€ 90.000,00		€ 90.000,00-
De Woerd: FC Driebergen, Dalto Korfbal en Pink Panthers	€ 1.031.730,00	€ 279.945,65	€ 751.784,35	€ -
De Woerd: FC Driebergen, Dalto Korfbal en Pink Panters extra	€ 126.050,00		€ 126.050,00	
Leersum				
HDS	€ 34.215,00	€ 34.215,00		€ -
Maarn				
Maarnse Hockeyclub	€ 110.075,00	€ 110.075,00		€ -
Maarnse Hockeyclub extra	€ -	€ 82.555,00		€ 82.555,00-
SVMM	€ 232.825,00	€ 232.825,00		€ -
Correctie bruidsschat DVSA	€ 285.228,00			€ 285.228,00
Totaal	€ 2.904.580,00	€ 1.737.360,95	€ 1.266.771,35	€ 26.497,70

Tabel 2.2 Overzicht bruidsschatten

Kwaliteitsimpulsgebouwen en velden

De kwaliteitsimpuls is uitgevoerd binnen de vooraf gestelde financiële kaders. Onderstaande tabel geeft een financieel overzicht.

	Begroot	Uitbetaald	Nog te betalen	Mutaties ten opzichte van begroting
Amerongen				
DVSA	€ 10.414		€ 10.414	€ -
Hockeyclub De Haaskamp	€ 27.632	€ 27.632		€ -
Hemur Enge	€ 9.665		€ 9.665	€ -
Doorn				
Korfbal	€ 15.553	€ 15.553		€ -
DEV	€ 16.806	€ 16.806		€ -
Hockey	€ 38.675	€ 38.675		€ -
Driebergen				
De Woerd	€ 7.870		€ 7.870	€ -
Shinty	€ 1.012	€ -		€ 1.012
Leersum				
HDS	€ 4.760	€ 4.760		€ -
Maarn				
SVMM	€ 12.499	€ 12.499		€ -
Maarnse Hockeyclub	€ 2.313	€ 2.115		€ 198
Totaal	€ 147.199	€ 118.040	€ 27.949	€ 1.210

Tabel 2.3 Overzicht kwaliteitsimpuls NOC*NSF/ inhaalslag onderhoud

2.3 Sportstimulering

Onder sportstimulering vallen het stimuleren van topsport en breedtesport. Topsport kenmerkt zich door een sterke focus op prestatie. Bij opstellen van het sportbeleid kende de gemeente twee verenigingen die in de categorie topsport vallen. Breedtesport zijn sportactiviteiten op lokaal niveau, die niet beroepsmatig of op topsportniveau worden beoefend.

2.3.1 Wat waren de doelen?

De nadruk in het topsportbeleid lag op het faciliteren van 'topsportverenigingen' en verenigingen op weg naar topsport. Verenigingen moesten zich voldoende kunnen ontwikkelen door bijvoorbeeld de aanwezigheid van kwalitatief hoogwaardige accommodatie en een technisch hooggeschoold kader.

Het breedtesportbeleid van de gemeente richtte zich op het verhogen van deelname door specifieke doelgroepen, zoals jeugd, senioren en mensen met beperkingen. Sportverenigingen hebben een belangrijke rol in breedtesport. De primaire verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van een vereniging ligt bij de vereniging zelf. De gemeente kon hierbij ondersteunen via subsidies voor sportstimulering, betaalbare accommodaties, deskundigheidsbevordering en aandacht.

Naast het sportaanbod via de verenigingen werd er ingezet op het organiseren van sport- en bewegingsactiviteiten via een aantal projecten, waarvoor vanuit het Rijk subsidie beschikbaar is:

- Breedtesport Impuls (BSI). Doel van de BSI was dat gemeenten en lokale organisaties (verdere) initiatieven ontplooiën die bijdragen aan een duurzame verbetering van het lokale sportaanbod, indien mogelijk in samenwerking met andere sectoren. In de sportnota is ingestoken op het voorzetten van de BSI in 2009, 2010 en 2011.
- Buurt-Onderwijs-Sport (BOS) projecten. BOS-projecten zijn erop gericht te ondersteunen bij de aanpak van achterstanden van jeugdigen van 4 tot 19 jaar op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, opvoeding, sport en bewegen. In de sportnota werd ingestoken op het uitvoeren van vier BOS-projecten in de periode 2009- medio2013.
- Combinatiefuncties. De doelstelling van het project Combinatiefuncties is dat door het aanstellen van combinatiefunctionarissen wordt bijgedragen aan de uitbreiding van het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod, het versterken van de sportverenigingen, het stimuleren van een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen en/of het vertrouwd raken met en beoefenen van kunst en cultuur. In de sportnota was opgenomen dat eerst aanvullend onderzoek moest worden gedaan voor hier gelden voor werden gereserveerd.

2.3.2 Wat is het behaalde resultaat?

Topsportbeleid

Bij drie verenigingen in de gemeente wordt topsport bedreven: Dalto korfbal, de Pink Panthers en zitvolleybalvereniging Volleer. De gemeente heeft de genoemde clubs, waar nodig, bijgestaan bij het uitoefenen van hun topsportdoor mee te denken en waar mogelijk te ondersteunen. Ook is het Regionaal Talentencentrum voor korfbal in onze gemeente gevestigd, waar de gemeente een bijdrage aan heeft geleverd. Daarnaast heeft de gemeente meegewerkt aan het naar de gemeente halen van topsportevenementen. Meest in het oog springende voorbeeld is de doortocht van de Giro d'Italia in 2010. Ook heeft de gemeente bijgedragen aan enkele korfbalinterlands tussen Nederland en België.

Breedtesport Impuls (BSI)

Jongeren

Door de BSI hebben veel jeugdige inwoners kennis kunnen maken met verschillende vormen van verenigingssport. De BSI startte in 2002 en eindigde in 2011. Vooraf werd ingezet op een deelname aan de Jeugdsportpas door 20% van de basisschoolleerlingen. Dit doel is bereikt. In de loop van het project is ervoor gekozen om geen activiteiten na school en in de wijken te organiseren, maar basisschoolleerlingen te benaderen waar dit het meest effect heeft, namelijk op school. Het project Trainers voor de Klas is hiervoor gestart. Circa 2000 basisschoolleerlingen kregen jaarlijks les van een sporttrainer.

Ouderen

Het stimuleren van sport en bewegen bij senioren via fittesten en het GALM-project heeft veel opgeleverd. Er was veel animo voor de georganiseerde fittesten en een deel hiervan stroomde door naar de verschillende GALM-groepen die in de dorpen zijn opgericht en ondergebracht bij verschillende sportverenigingen. Hiermee zijn de vooraf gestelde doelen grotendeels bereikt, hoewel niet exact te achterhalen is of de aantallen overeen komen met de vooraf gestelde doelen. Deze verenigingen hebben naast het sportieve aanbod ook een sociaal-maatschappelijk taak. Het deelnemen aan deze groepen zorgt ervoor dat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen omdat ze fitter zijn en het gaat eenzaamheid tegen, geven verenigingen aan. Verschillende cursussen hebben verder bijgedragen aan de bewustwording van ouderen van een actieve leefstijl en de voordelen daarvan.

Verenigingsondersteuning

Jaarlijks hebben meerdere verenigingen individueel advies gekregen van Sportservice Midden Nederland over verschillende zaken. Het betrof advies op het gebied van jeugdbeleid, technisch kader, ledenwerving, vrijwilligersbeleid, Kanjertrainingen en promotie. Jaarlijks zijn minimaal 10 verenigingen bezocht. De verenigingen die advies hebben gekregen, zijn tevreden over dit advies. Ook zijn diverse workshops, informatiebijeenkomsten en cursussen georganiseerd, waar veel verenigingen aan mee hebben gedaan. Op de website sportserviceheuvelrug.nl was informatie beschikbaar voor verenigingen. Deze advisering was vooral nuttig voor kleine verenigingen. De grote verenigingen hebben vaak al eigen expertise in huis en kunnen zich richten tot de desbetreffende bond voor ondersteuning.

Mensen met een functiebeperking

In 2012 is samen met buurgemeenten De Bilt, Zeist, Bunnik en Wijk bij Duurstede een onderzoek gedaan naar de vraag en het aanbod met betrekking tot aangepast sporten. Het onderzoek laat zien dat het huidige sportaanbod en de sportbehoefte vanuit de doelgroep niet volledig op één lijn zitten. Met name in de kleinere dorpen is behoefte aan een laagdrempelig, betaalbaar en specifiek aanbod voor aangepast sporten. Veel mensen vanuit de doelgroep vinden de drempel te hoog om samen met valide personen te sporten. Dit komt doordat zij niet altijd mee kunnen komen tijdens de beweeguren.

Uit het onderzoek blijkt verder dat de doelgroep niet eenvoudig te bereiken is. Ervaring leert dat er tijd en advies op maat nodig is om mensen te motiveren deel te nemen aan geschikt sportaanbod. Het komt dan ook vaak aan op maatwerk en het matchen van vraag en aanbod. Dit is de afgelopen jaren een aantal maal succesvol gedaan door Sportservice Midden Nederland in het kader van de Breedtesportimpuls in onze gemeente. Via telefonische advisering heeft zo een aantal maal per jaar succesvolle doorverwijzing plaatsgevonden.

Daarnaast blijft het financiële aspect en het vervoer een belangrijke rol spelen. Vooral de commerciële aanbieders zijn voor veel mensen te duur. Dit terwijl deze sportaanbieders in veel gevallen de enige echte goede sportkeuze is in verband met het gekwalificeerde kader en de lokale positie. Het maakt in deze gevallen nogal uit of deelname wordt vergoed vanuit de zorg of dat dit uit eigen budget moet worden gefinancierd. De sportmogelijkheden zijn verder vaak verspreid over de regio. Vervoer moet dan wel goed geregeld worden. Dit kan een extra drempel opwerpen.

Voor kinderen is het aanbod ontoereikend, vooral voor het samen kunnen sporten met andere kinderen met een beperking. Er zijn slechts een paar sportaanbieders waar kinderen terecht kunnen in de regio.

Eindconclusie is dat de doelgroep blijvend geïnformeerd wil worden over de mogelijkheden van het aangepast sporten. De bestaande sportaanbieders reageren enthousiast op de promotie, maar de verdere netwerkontwikkeling en communicatie vergt nog de nodige tijd.

BOS-impuls

De BOS-impuls startte in 2009 en loopt door tot medio 2013. De uitvoering van de BOS-impuls vindt plaats via 4 projecten:

- Buurtsportbus
- Sportieve VMBO-school
- Buurtsport Hoenderdaal
- WhoZnext

De Buurtsportbus bereikt een behoorlijk aantal jongeren in onze gemeente. In 2012 was de totale opkomst 746 jongeren (in januari, februari, augustus en december is er geen Buurtsportbus). Dit aantal is representatief voor andere perioden.

Via de Sportieve VMBO zijn elk jaar meerdere sportcursussen aangeboden op de VMBO-scholen in onze gemeente. Het doel van 10 sportcursussen per jaar met 200 deelnemers is ruimschoots bereikt. In samenwerking met de docenten lichamelijke opvoeding van SGM en Schoonoord is elk schooljaar een aantal sportcursussen aangeboden, in het kader van de Sportieve VMBO-school. Gekozen is om activiteiten aan te bieden, die niet binnen het reguliere gymnastiekonderwijs worden aangeboden, zoals karate, streetdance, zelfverdediging of capoeira. Hierdoor wordt ook een groep aangesproken, die minder affiniteit heeft met reguliere sport. In 2012 waren er 730 jongeren. Vanuit SGM en Schoonoord hebben er ieder 6 klassen meegedaan aan verschillende vormen van sport.

Voor het project Buurtsport Hoenderdaal is het erg zoeken geweest naar een aanbod dat de doelgroep aanspreekt. Inmiddels zijn er een aantal activiteiten opgezet, die aanslaan, zoals Streetdance, Zumba en een excursie naar een klimcentrum en is er een betere opkomst voor de activiteiten.. In totaal waren er 170 deelnemers in 2012.

In het kader van WhoZnext zijn de afgelopen jaren een aantal leuke en aansprekende activiteiten voor en door jongeren gestart zoals de Dikke Bandenrace tijdens de Giro. De vooraf gestelde doelen zijn hiermee behaald. In 2012 waren er 218 deelnemers en 17 organiserende jongeren.

Combinatiefuncties

Het onderzoek naar de invoering van de combinatiefuncties heeft plaatsgevonden. Resultaat was dat 7,2 fte combinatiefuncties voor 2,5 jaar als pilot zijn ingevoerd. De pilot loopt tot 31 juli 2013. In 2012 is de pilot geëvalueerd en is gebleken dat het een succesvol project is. Het College stelt de raad voor het project in 2013 budgetneutraal door te zetten met als doel te komen tot een uitbreiding naar 10,0 fte. Het voorstel is gedaan aan de raad om in het kader van de nieuwe welzijnsnota te onderzoeken hoe de combinatiefuncties uitvoering kunnen geven aan het sportbeleid en of tot een structurele dekking van de kosten gekomen kan worden, samen met lokale organisaties.

2.3.3 Wat heeft dit gekost?

De volgende tabellen geven overzicht van de kosten en dekking per regeling.

Breedtesportimpuls

	2008	2009	2010	2011	Totaal
Rijk ¹	€ 36.037				€ 36.037
Gemeente	€ 30.827	€ 70.000	€ 70.000	€ 60.000	€ 230.827
Totaal	€ 66.864	€ 70.000	€ 70.000	€ 60.000	€ 266.864

Tabel 2.4 Overzicht kosten en dekking Breedtesportimpuls in de periode 2008-2012

¹ Het Rijk betaalde in de periode 2002-2007 50% van de kosten. De regeling liep af per 2008. Wij hebben met toestemming van het Rijk het nog resterende budget in 2008 mogen inzetten.

BOS-impuls

schooljaar	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	Totaal
Rijk	€ 53.350,00	€ 42.185,00	€ 43.324,00	€ 44.594,00	€ 183.453,00
Gemeente	€ 53.350,00	€ 42.185,00	€ 43.324,00	€ 44.594,00	€ 183.453,00
Totale kosten	€ 106.700,00	€ 84.370,00	€ 86.648,00	€ 89.188,00	€ 366.906,00

Tabel 2.5 Overzicht kosten en dekking BOS-impuls

Combinatiefuncties

Jaar	Rijk	Gemeente vanuit sport	Gemeente vanuit cultuur	Totale inkomsten	Uitgaven	Doorgeschoven Rijksbijdrage	Saldo Rijksbijdrage
2010	€173.000		€ 28.000	€ 201.000	€ -	€ 201.000	€ 201.000
2011	€ 86.000	€15.000	€ 28.000	€ 129.000	€ 213.333	€ -84.333	€ 116.667
2012	€143.000		€ 28.000	€ 171.000	€ 212.866	€ -41.666	€ 75.001 ²

Tabel 2.6 Overzicht kosten en dekking Combinatiefuncties

2.4 Vernieuwing en harmonisatie van tarieven binnensport en subsidies

2.4.1 Wat waren de doelen?

Ambitie is te komen tot duidelijke financiële en contractuele afspraken in gebruiksovereenkomsten en heldere beleidsregels voor subsidies.

De tarieven van gemeentelijke sporthallen en gymzalen verschilden per dorp en per binnensportaccommodatie. De voormalige gemeenten hanteerden merendeels verenigingstarieven voor sportverenigingen en recreantengroepen en daarnaast kostendekkende tarieven voor commerciële gebruikers. Er werd voor gekozen één verenigingstarief vast te stellen met een jaarlijkse indexering, waarbij betaalbaarheid door gebruikers centraal stond. Alleen voor commerciële gebruikers werden kostendekkende tarieven gerekend.

De sportsubsidies waren historisch bepaald en verschilden per voormalige gemeente enorm van elkaar. De gemeente wilde het bestaande subsidiesysteem harmoniseren, vereenvoudigen en doorzichtiger maken. Om deze reden zijn nieuwe beleidsregels subsidiëring sport opgesteld. De nieuwe beleidsregels waren gericht op jeugd en bedoeld om jeugd te stimuleren in verenigingsverband te gaan sporten en op latere leeftijd te blijven sporten. Ze gingen in vanaf het jaar 2009.

2.4.2 Wat is het behaalde resultaat?

Harmonisatie van tarieven binnensport en kwaliteitsimpuls

Er heeft een eenmalige onderhoud- en kwaliteitsslag plaatsgevonden om de gemeentelijke gymzalen en sporthallen, voor zover mogelijk zonder tot sloop of nieuwbouw over te gaan, op het niveau te brengen van de NEN 2767 en de NOC&NSF normen. De huurtarieven voor de verenigingen zijn budgetneutraal voor de gemeente geharmoniseerd zodat verenigingen vergelijkbare bedragen betalen als tegenprestatie voor de ter beschikking gestelde up to date voorzieningen. Na uitvoering van de eenmalige kwaliteitsslag zijn per 1 september 2009 de tarieven voor de binnensport conform de

² De resterende bijdrage wordt ingezet voor het jaar 2013.

sportnota verhoogd. Met instemming van de HSI en de daarbij aangesloten verenigingen zijn tegelijkertijd per 1 september 2009 nieuwe gebruiksvoorwaarden voor de binnensport ingevoerd.

Voor de sporthallen geldt dat de kwaliteit prima is. Hierover heerst tevredenheid bij sportverenigingen. Wel worden in Amerongen, Doorn en Driebergen-Rijsenburg capaciteitstekorten ervaren. De sporthallen die er zijn, worden de hele dag intensief benut. Reden dat dit capaciteitstekort is ontstaan, is dat er een trend is bij verenigingen dat zij het aantal trainingen per week voor jeugdleden hebben opgevoerd. Was vroeger één maal trainen per week de norm, nu wordt dit vaak twee of drie keer per week aangeboden.

De kwaliteit van de gymzalen is op plekken onder de maat, geven verenigingen aan. Dit zijn lokalen, waarvoor renovatie of nieuwbouw in de planning zit, maar nog niet is opgestart, zoals de Weidebloem in Driebergen en de Kameleon in Doorn. Belangrijk is dat deze trajecten wel worden opgestart.

De tarieven binnensport zijn voor de sportverenigingen over het algemeen goed op te brengen. Wel geven verenigingen die huren van een commerciële exploitant aan dat zij steeds hogere tarieven moeten betalen.

Subsidies

In samenspraak met Heuvelrug Sport Initiatief (HSI) zijn in 2008 beleidsregels voor sport opgesteld. Daar waar nodig is een financiële overgangsregeling met verenigingen getroffen. In de huidige beleidsregels sport is vastgelegd dat het College van B&W een budgetsubsidie kan verlenen aan verenigingen voor het opleiden van een sporttechnisch jeugdteam, het trainen van jeugdleden en het organiseren van sportprojecten. Maximaal subsidiebedrag bedraagt €1.000. Subsidieaanvragen vinden plaats binnen de regels en procedures van de Algemene Subsidieverordening (ASV). Van de mogelijkheid tot het aanvragen van budgetsubsidies sport is goed gebruik gemaakt. De afgelopen jaren is jaarlijks door circa 25 tot 30 verenigingen subsidie aangevraagd.

In het kader van de kerntakendiscussie is er vanaf 2013 een bezuiniging doorgevoerd van 50% op de budgetsubsidies sport. Dit betekent dat het budget hiervoor teruggebracht is naar €25.000. Om deze reden zullen in 2013 nieuwe beleidsregels worden opgesteld. Omdat de sportsubsidies meerjaren beschikt waren, is er voor gekozen om voor de korte termijn in 2013 nog geen wijzigingen door te voeren. Dit is zo besproken met HSI.

Daarnaast kunnen instellingen in aanmerking komen voor een incidentele subsidie. Om voor de incidentele subsidie in aanmerking te komen, dient de activiteit aanvullend te zijn op het scala aan sportactiviteiten in de gemeente. Een incidentele subsidie bedraagt maximaal 50% van de te maken kosten, met een maximum van €750. Er is nauwelijks gebruik gemaakt van de mogelijkheid voor het aanvragen van incidentele subsidies sport. Deze mogelijkheid is vanaf 2013 komen te vervallen in het kader van de bezuinigingen.

2.4.3 Wat heeft dit gekost?

Harmonisatie van tarieven binnensport en kwaliteitsimpuls

Op de eenmalige investeringen om de sporthallen en gymzalen op NOC&NSF niveau te brengen, zal naar verwachting een positief resultaat worden behaald. Dit komt doordat de exploitatie van de Binder en Steinheim zijn overgedragen aan een commerciële partij. Ook is de Ploeg overgedaan aan Woningbouwvereniging Amerongen, waardoor de begrote kosten aan bouwkundige voorzieningen niet gemaakt zijn.

	Begroting	Betaald	Nog te betalen	Nog beschikbaar
De Ploeg Amerongen	€ 91.571,00	€ 36.754,59		€ 54.816,41
Gymzaal v.d. Leelaan Doorn	€ 8.092,00	€ 9.352,76		€ 1.260,76-
Steinheim Doorn	€ 57.223,00	€ 14.479,28		€ 42.743,72
Gymzaal Weidestraat Driebergen	€ 605,00	€ 15.003,85		€ 14.398,85-
De Binder Leersum	€ 3.868,00			€ 3.868,00
Gymzaal Overberg	€ 18.321,00			€ 18.321,00
Onvoorzien	€ 2.096,00			€ 2.096,00
Totaal	€ 181.776,00	€ 75.590,48	€ -	€ 106.185,52

Tabel 2.7 Overzicht eenmalige investeringen binnensport

Subsidies

Jaarlijks is een bedrag tussen de € 20.000 en €30.000 aan sportsubsidies uitgekeerd. Vanaf 2014 is er minder budget beschikbaar vanwege bezuinigingen en moeten de huidige beleidsregels worden aangepast. In samenspraak met HSI wordt nu gewerkt aan nieuwe beleidsregels. De volgende tabel geeft een overzicht.

	Uitgekeerd subsidiebedrag
2009	€20.702
2010	€25.036
2011	€25.736
2012	€28.821
2013	€28.821*

* Is aangevraagd en beschikt.

Tabel 2.8 Overzicht sportsubsidies

3 De balans opmaken

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk maken we de balans op en komen we uiteindelijk tot aanbevelingen. We kijken eerst hoe de sportsector er voor staat anno 2012. Vervolgens geven we een overzicht van successen en kanttekeningen van de sportnota. Hiervoor is gebruik gemaakt van de inventarisatie van HSI en de gesprekken met direct betrokkenen.

3.2 De sportsector anno 2012³

Het totaal aantal leden van sportverenigingen in onze gemeente is in de periode van 2008 tot 2012 licht gedaald. In de december 2007 hadden de sportverenigingen 19.414 leden, eind 2012 is dit aantal 19.185. Van de leden is ongeveer een derde (33%) jeugdlid en is een vijfde (21%) ouder dan 55 jaar. De volgende tabel geeft het overzicht per dorp.

	Leden < 18 jaar	Leden > 55 jaar	Totaal	Aantal verenigingen
Amerongen-Overberg	730	223	1765	8
Doorn	1282	466	3643	12
Driebergen-Rijsenburg	2818	2111	9164	16
Leersum	704	388	1360	6
Maarn-Maarsbergen	751	782	3253	12
Totaal	6285	3970	19185	54

Tabel 3.1: Overzicht leden sportverenigingen per dorp

In Doorn en Driebergen gaat het goed met de sportverenigingen. In Amerongen en Overberg en Maarn en Maarsbergen heerst er meer onzekerheid vanwege teruglopende ledenaantallen en hebben verenigingen het moeilijker.

Van een aantal sporten is het aantal beoefenaars sterk gegroeid. Dit geldt voor voetbal, hockey en rugby. Ook het aantal leden van de schaatsvereniging is sterk gegroeid. Oorzaak is de lange ijsperiode van het afgelopen jaar. Het aantal inwoners dat in verenigingsverband aan fitness doet, fietst, golft of tennist is gedaald. Dit is in lijn met de landelijke trends. Het aantal korfballers is gedaald door de opheffing van SVVM korfbal. De volgende tabel geeft een overzicht.

³ Bron: Inventarisatie HSI, december 2012

	Leden in december 2012	Leden in december 2007	Ontwikkeling
Badminton	262	237	+25
Basketbal	145	136	+9
Bridge	339	336	+3
Fietsen	665	850	-185
Gym & turnen	872	873	-1
Golf	2279	2373	-94
Hockey	2412	2208	+204
Korfbal	695	780	-85
Paardrijden	50	80	-30
Rugby	362	242	+120
Schaken	45	50	-5
Schieten	142	157	-15
Fitness	1438	1850	-412
Tafeltennis	89	77	+12
Tennis	3608	3996	-388
Voetbal	2543	2298	+245
Volleybal	360	335	+25
Ijs- en skeelersport	1510	770	+740
Zwemmen	162	192	-30
Diversen	1207	1574	-367
Totaal	19185	19414	-229

Tabel 3.2: Aantal sportbeoefenaars per sport

HSI heeft recentelijk een inventarisatieronde gehouden onder de sportverenigingen. Meest genoemde knelpunten zijn:

- Hoge zaalhuur voor binnensportaccommodaties (in Amerongen, Leersum en Driebergen genoemd);
- Het vinden van voldoende actieve vrijwilligers;
- Het afnemen van het aantal leden (genoemd in Amerongen en Maarn);
- Capaciteit van binnensportaccommodatie (genoemd in Amerongen en Driebergen);
- Kwaliteit binnensportaccommodatie (genoemd in Amerongen);
- Kwaliteit buitensportaccommodatie (genoemd in Driebergen);
- Wachtlijsten;
- Onmogelijkheid om eigen inkomsten te genereren.

3.3 Behaalde successen

In deze paragraaf zetten we de behaalde successen van de sportnota op een rij.

De sportinfrastructuur heeft een stevige kwaliteitsimpuls gekregen

Een groot succes van de sportnota is dat de sportinfrastructuur in een brede zin in relatief korte tijd een flinke stap voorwaarts heeft gezet. Op een flink aantal sportcomplexen is nieuwbouw of renovatie van de gebouwen gerealiseerd. Door de gemeente zijn de velden op het niveau van NOC&NSF gebracht. Verenigingen hebben direct invloed gehad op de vormgeving en inrichting van de clubgebouwen. De sportinfrastructuur staat er hierdoor beter voor.

Bij verenigingen waar accommodatie een kwaliteitsimpuls hebben gehad, is het ledenaantal gegroeid

Bij de verenigingen, die gebruik maken van sportcomplexen, waar gewerkt is aan nieuwbouw of renovatie van de gebouwen is een groei in het aantal leden waar te nemen. De grootste groei in het aantal sportbeoefenaars is te vinden bij de voetbal, hockey en rugby. De kwaliteitsimpuls heeft een positieve uitstraling naar buiten en lijkt ook te een aantrekkende werking te hebben op het aantal leden.

Er zijn nu duidelijkere afspraken tussen gemeente en verenigingen/stichtingen

De nieuwe taakverdeling ten aanzien van de sportcomplexen is duidelijk, wordt door beide partijen aangegeven. Verenigingen en stichtingen kunnen de gemeente aanspreken op gemaakte afspraken en vice versa. Dit zorgt voor duidelijkheid.

Op de lange termijn zijn de kosten voor de gemeente voor sportaccommodaties omlaag gebracht

De gemeente hoeft niet meer te reserveren voor vervanging van gebouwen op de sportaccommodaties. Er is een bruidsschat uitbetaald bij overdracht van de gebouwen aan de beheersstichtingen. Over de besteding hiervan zijn harde afspraken gemaakt. Dit zorgt voor de gemeente voor lagere kosten op de lange termijn.

Er is maximaal gebruik gemaakt van de zelfwerkzaamheid

Bij de nieuwbouw van accommodaties is een deel van het werk door leden van de verenigingen, die gebruik maken van het sportcomplexen opgepakt, onder verantwoordelijkheid van de beheersstichtingen. Hiermee is een flinke kostenbesparing bereikt en is de betrokkenheid van de leden bij de club en het clubgebouw gegroeid. Door de zelfwerkzaamheid zijn de werkzaamheden veel goedkoper uitgevoerd dan de gemeente had gekund.

Samenwerking tussen gemeente en sportsector is verbeterd

Ondanks dat het proces om te komen tot de nieuwe taakverdeling soms moeizaam verliep en langer heeft geduurd dan verwacht, hebben gemeente en HSI en verenigingen de samenwerking nooit uit het oog verloren. De basis hiervoor werd gelegd bij het opstellen van de nota, dat via een interactief proces heeft plaatsgevonden. Bij de uitvoering van de sportnota was er steeds goede afstemming tussen gemeente en sportsector.

Breedtesportprojecten hebben een groot bereik gehad

Door de verschillende breedtesportprojecten, die in onze gemeente werden uitgevoerd de afgelopen jaren, zijn veel inwoners bereikt. De samenwerking met onderwijs heeft daarbij vooral veel opgeleverd. Op deze manier worden ook op eenvoudige wijze de inactieven bereikt. Het bereiken van kwetsbare groepen als mensen met een beperking, ouderen of allochtonen is een kwestie van maatwerk gebleken.

Door het aanbod goed af te stemmen op de behoeften van deze groepen, zijn ook voor deze groepen projecten succesvol geweest.

Harmonisatie van tarieven binnensport en subsidies is succesvol ingevoerd

De harmonisatie van tarieven van binnensportaccommodaties is met succes ingevoerd. Na uitvoering van de eenmalige kwaliteitsslag zijn per 1 september 2009 de tarieven voor de binnensport conform de sportnota verhoogd. Ook zijn er eenduidige beleidsregels subsidiering sport ingevoerd voor de hele gemeente.

3.4 Kanttekeningen

In deze paragraaf gaan we in op de kanttekeningen die zijn te plaatsen bij de resultaten van de sportnota.

Het invoeren van de nieuwe taakverdeling rondom sportcomplexen was een moeizaam proces

In de sportnota is opgenomen dat de uitvoer van de afspraken over de nieuwe buitensportregeling negen maanden in beslag zou nemen. Het proces heeft echter meer dan 4 jaar geduurd en is nog niet helemaal afgerond. De oorzaak hiervan lag zowel bij de sportsector als bij gemeente. Dit wordt ook door HSI zo benoemd. Het bleek een ingrijpend traject, waarbij tijd nodig was om bij de achterban van beiden draagvlak en draagkracht te verkrijgen. Ook kostte het tijd om elkaar te vertrouwen en te zoeken hoe men er samen uit kon komen.

Uitgangspunt ondernemende sportclub komt niet optimaal uit de verf

Gedachte achter de sportnota was dat sportverenigingen zelfstandiger en ondernemender gingen opereren. Dit principe is niet goed uit de verf gekomen, vindt HSI. Reden hiervoor is dat verenigingen weliswaar meer eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden hebben gekregen, binnen de nieuwe afspraken, maar dat er tegelijkertijd beperkingen worden opgelegd. Verenigingen hebben te maken met de door de gemeente opgestelde lijst met toegestane paracommerciële activiteiten. Deze biedt beperkte mogelijkheden om voor en door leden activiteiten te organiseren die extra inkomsten opleveren.

Er waren onverwachte financiële tegenvallers voor verenigingen bij uitvoer van de nieuwe afspraken

Verenigingen geven aan dat zij voor financiële tegenvallers kwamen te staan bij de uitvoer van de nieuwe afspraken. Zo is er in de sportnota afgesproken dat verenigingen die later hun bruidsschat ontvingen, de rente over de bruidsschat ook uitgekeerd zouden krijgen. Dit is echter niet zo uitgevoerd. Reden hiervoor was dat het proces om te komen tot overdracht veel langer heeft geduurd dan verwacht en met het uitbetalen van rentebedragen over meerdere jaren door de gemeente geen rekening mee is gehouden. Daarnaast moesten verenigingen die nieuwbouw realiseerden leges betalen. Ook hier was vooraf geen rekening mee gehouden. Hier staat echter een aanzienlijke daling in de bouwkosten tegenover vanwege gunstige marktprijzen.

Gemeente heeft minder invloed gekregen op de kwaliteit van beheer en onderhoud van de sportcomplexen

Het beheer en onderhoud van de gebouwen ligt nu bij de beheersstichtingen. Daarnaast zijn met enkele stichtingen afspraken gemaakt dat zij zelf het beheer en onderhoud van de (kunstgras)velden (laten) uitvoeren. Over de manier waarop zij hier uitvoering aan geven, zijn geen harde afspraken gemaakt. Voor andere verenigingen voert de gemeente het beheer en onderhoud zelf uit. Dit onderwerp is dus nog niet geharmoniseerd. Stichtingen en verenigingen hebben wel meer invloed gekregen. Zij kunnen de gemeente aanspreken op in hun ogen ontoereikend beheer en onderhoud van de velden. Het afkeuren van velden door de desbetreffende bond is een manier om hun pleidooi te ondersteunen.

Er is onvoldoende afstemming tussen gemeente en stichtingen/verenigingen over het beheer van het complex
Stichtingen/verenigingen en gemeente (Openbare Ruimte) geven aan dat er onduidelijkheid bestaat over het beheer van het sportcomplex. Het gaat dan bijvoorbeeld om de exacte taakverdeling en om een goed overzicht van de planning van vervangingsinvesteringen. Niet alle delen van het complex zijn ook meegenomen in de afspraken in het kader van de sportnota. Het gaat dan bijvoorbeeld om de sporttechnische ondersteuning op de velden (verlichting, hekwerken etc.). Op dit moment wordt door de afdeling Openbare Ruimte in samenwerking met de afdeling Financiën onderzocht in hoeverre er nog sprake is van achterstallig onderhoud bij de opstallen op de velden, waar nog niet voor geraamd is.

Sportverenigingen lopen tegen eigen beperkingen aan bij extra breedtesportprojecten

Sportverenigingen zijn over het algemeen positief over de breedtesportprojecten. Wel lopen zij hierbij tegen hun eigen grenzen aan. Verenigingen draaien vaak met een beperkt aantal vrijwilligers en organiseren ook zelf allerlei activiteiten gericht op ledenwerving. Dit vraagt veel van steeds dezelfde mensen.

Om sportdeelname in onze gemeente te vergroten, is maatwerk nodig voor kwetsbare groepen

Om deze sportdeelname nog verder te vergroten, is het nodig om inzet te plegen om de kwetsbare groepen (zoals ouderen, mensen met een beperking) te bereiken, voor wie sporten geen vanzelfsprekendheid is. Les die geleerd is in de breedtesportprojecten is dat het dan gaat om maatwerk, waarbij goed geluisterd wordt naar de behoeften van deze doelgroepen. Daarnaast is het aan te bevelen dat sport, buurtwerk en onderwijs elkaar goed weten te vinden. Dit is een belangrijke randvoorwaarde om de sportparticipatie onder inwoners in onze gemeente op peil te houden. De combinatiefunctionarissen leveren hier voor jeugd en jongeren al een bijdrage aan.

Afspraken gemaakt bij harmonisatie tarieven binnensport worden niet overal uitgevoerd

Na 2009 is de gemeente voor verschillende sporthallen (Steinheim, de Binder, de Ploeg) overgegaan tot privatiseren van de exploitatie van de hallen. Verenigingen geven aan dat dit ertoe heeft geleid dat zij hogere tarieven moeten betalen en dat de huurvoorwaarden met voeten worden getreden. Zo zijn hallen niet altijd een half uur voor verhuur open en is de kantine niet altijd na wedstrijden open voor sporters. Hierdoor is het oorspronkelijke idee vanuit de sportnota om hierin één lijn te trekken, niet gerealiseerd.

Harmonisatie tennis niet gerealiseerd

Het onderzoek naar de harmonisatie van de tennis loopt nog. Knelpunten zijn er vooral in financiële zin. De harmonisatie van de tennis was niet onderdeel van de nieuwe buitensportregeling. In de sportnota is opgenomen dat er eerst overleg diende plaats te vinden met verenigingen en een verdere uitwerking moest worden gemaakt, waarna dit zou worden doorgerekend. Omdat de uitwerking geen onderdeel was van de sportnota is er in het kader van de sportnota niet voldoende budget gereserveerd voor de harmonisatie van de tennis ofwel vooraf aangegeven dat dit financieel onhaalbaar was. Als dit wel van tevoren duidelijk was geweest, waren de juiste verwachtingen ontstaan en dit was een beter vertrekpunt geweest.

3.5 Conclusies en aanbevelingen

Voer een capaciteitsonderzoek uit

De nota Sport in Beeld had een harmoniserend karakter, waarbij uitgegaan is van de bestaande situatie. Hierbij is niet gekeken naar de langere termijn en de spreiding van de capaciteit van de voorzieningen over de gemeente. In de bevolkingsopbouw in onze gemeente doen zich de komende jaren verschuivingen voor en is er sprake van ontgroening en vergrijzing. Er is op enkele plekken nu al sprake van overcapaciteit. Ook worden op sommige plekken tekorten gesignaleerd. Nu we vier jaar verder zijn, verdient het aanbeveling om, mede in het licht van de demografische ontwikkelingen, met een toekomstgerichte blik naar de capaciteit en spreiding van accommodaties te kijken en eventuele clustering van accommodaties. Ook geldt dat door de aanleg van kunstgrasvelden mogelijk een overcapaciteit aan natuurgrasvelden ontstaat.

Onderzocht of verenigingen meer ruimte kunnen krijgen om invulling te geven aan het principe 'de ondernemende sportvereniging'

Onderzocht zou moeten worden of het mogelijk is om verenigingen meer ruimte te geven om invulling te geven aan het principe 'de ondernemende sportvereniging', binnen de fiscale mogelijkheden. Zij kunnen dan meer sociale activiteiten organiseren voor leden om inkomsten te genereren, wat de financiële gezondheid van de vereniging bevordert.

Gemeente en stichtingen/verenigingen moeten afspraken maken over financieel beheer stichtingen

Er zijn tussen gemeente en stichtingen/verenigingen geen afspraken gemaakt over het ramen voor vervangingsinvesteringen voor gebouwen. Dit levert een financieel risico op voor de gemeente. Wanneer op de lange termijn, door wat voor reden dan ook, verzuimd wordt hiervoor te reserveren, zullen zij bij problemen bij de gemeente aankloppen. Het verdient aanbeveling om afspraken te maken zodat hier continuïteit in zit en dit op langere termijn ook zal blijven gebeuren.

Combinatiefunctionarissen kunnen een belangrijke rol spelen bij het vergroten van de sportdeelname

Lessen die geleerd zijn uit de breedtesportprojecten zijn dat het stimuleren van sportdeelname via onderwijs een groot bereik heeft, waarbij ook de inactieve groep bereikt wordt. Verenigingen geven aan dat deze extra activiteiten soms niet georganiseerd kunnen worden omdat er onvoldoende actieve vrijwilligers beschikbaar zijn. Combinatiefunctionarissen springen op dit moment al in dit gat. Dit blijkt een goede manier te zijn om deze activiteiten toch voor elkaar te krijgen. Combinatiefunctionarissen zorgen voor verbindingen tussen de sportsector en andere sectoren als gezondheid, kinderopvang en onderwijs, waardoor sport en bewegen wordt gestimuleerd en het bestaande sportaanbod via verenigingen beter voor andere doelgroepen toegankelijk wordt.

Daarnaast blijkt dat het bereiken van kwetsbare doelgroepen een kwestie van maatwerk is. Ook hier kunnen de combinatiefuncties een bijdrage aan gaan leveren. Enkele verenigingen bieden dit al aan of hebben hiervoor plannen, maar het is belangrijk te zorgen voor een goede match tussen vraag en aanbod. Het is goed de mogelijkheden hiervoor in het kader van de nieuwe welzijnsnota verder te onderzoeken.

Er dient regelmatig afstemming te zijn tussen gemeente en beheersstichtingen/verenigingen over beheer van de sportcomplexen.

Op dit moment vindt nog geen gestructureerd beheeroverleg plaats tussen gemeente (Wijkbeheer) en stichtingen/verenigingen, die gebruik maken van een sportcomplex. Dit zou met regelmaat moeten worden opgepakt.

Onderzoek op welke manier het beheer van de velden geharmoniseerd kan worden

Het beheer en onderhoud van de sportcomplexen ligt voor een deel bij stichtingen en verenigingen en voor een deel bij de gemeente. Het verdient aanbeveling te onderzoeken hoe we dit het beste eenduidig kunnen organiseren. Hierbij dient gekeken te worden naar de kwaliteit en de bijbehorende kosten. Dit betekent ofwel het in zijn geheel bij stichtingen leggen ofwel het bundelen en het als gemeente uitvoeren. Wanneer dit in de markt wordt gezet, kan dit mogelijk een kostenbesparing opleveren, is de verwachting.

Gemeente moet kwaliteit van beheer en onderhoud tweejaarlijks gaan monitoren

Op dit moment wordt de kwaliteit van het beheer en onderhoud van de sportvelden nog niet gemonitord. Aanbeveling is dit tweejaarlijks te gaan doen. Hiermee houdt men goed de vinger aan de pols.

Neem de harmonisatie van tennis ter hand

De harmonisatie van de tennis is nog niet is afgerond. Het verdient aanbeveling om dit in de nabije toekomst wel te doen, inclusief de financiële consequenties die dit mogelijk heeft.